

urørte og fredlyste i kommende Tider. Herfor virkes der ved Hjælp af en aarlig Bevilling, som vel langt fra er tilstrækkelig til, at alle de gode Kræfter, der ere til Disposition for Virksomhed i denne Retning, kunne benyttes, eller til at Fredningsværket kan rykke frem saa hurtigt, som det var ønskeligt, men som dog tillader, at Arbejdet bestandig kan forfættets med Kraft og paa en tilfredsstillende Maade. Der er, siden den ekstraordinære Bevilling hertil gaves i 1873, fredlyst et Antal af ca. 1,700 Fortidsminder, og som det eksempelvis kan nævnes, er der i indværende Finansaar allerede udstedt Fredningsdeklarationer for ca. 180 Monumenter.

Men alle Monumenter fra Fortiden kunne ikke fredlyses. Det vilde være urigtigt at strække Fordringen i denne Retning videre end til, at der i Landets forskellige Egne skal bevares de anseelige, mest karakteristiske og tillige bedst bevarede Mindesmærker. Meget er derimod allerede saa medtaget, at det kun kan kaldes lidet tiltalende Rest; meget har en ringe Betydning som Monument betragtet eller kan ikke betegnes som et Mindesmærke — f. Eks. Gravpladsen med Urner uden dækkende Høje, Mosen, hvori store Nedlægninger fra Oldtiden skjules, og endelig maa der hist og her gives efter for Agerbrugets eller andre Nutidens Krav. Det maa saaledes indrømmes, at mange Fortidsminder ikke kunne bevares. Over for disse er det nu, at den Fordring gøres gældende, at de ikke maa forsvinde uden forud at være gjorte til Genstand for videnskabelig Undersøgelse. Dette maa siges at være en fuldt berettiget Fordring.

Simpel Pietet for vore Fortidsminder og over for Fortidens Grave rejser et saadant Krav. Nar efter Nar bortskærer Pløven et Lag af Højens Flade, indtil Høsten usformodet tramper ned i Graven. Under Landarbejderens Spade synker det gamle Minde for at bruges til Fyld paa Mose- eller Vej; Urnen slaas i Stykker, Oldsagerne spredes, og de afdødes Ben blive henslængte, hvor Tilfældet fører det med sig.

Men derefter møder Oldtidsstudiet frem med sin Fordring. Mindesmærkerne ere Oldforskningens Dokumenter; det er utilstedeligt, at de tilintetgøres, uden at der optages en nøjagtig Beskrivelse af Monumentet med Afbildninger og indeholdende alle Sagtagelser vedrørende selve Mindesmærket og de Oldsager, der maatte forefindes. Saa mærkelig og uventet en Rundskab, som Oldforskningen har ydet om vor fjerne Historie, saa stor en Rolle som dette Studium spiller i Ind- og Udlændet, kan det vel kræves, at det uundværlige Materiale for Studiets videre Fremme ikke bliver tilintetgjort endog uden at være set. Man har da ogsaa i andre Lande, som det straks nedenfor skal omtales, til Sikring af det arkæologiske Materiale, grebet til de strengeste og videst gaaende Forholdsregler; thi hvor de endnu manglende Oplysninger kunne findes, hvor de mærkeligste Opdagelser ligge skjulte, det ved ingen. Dgsaa fra denne Side lyder der en berettiget Fordring om, at intet Fortidsmunde maa forsvinde uden forud at være undersøgt.

Der kan nu vistnok fra enhver Side ventes fuld Tilslutning hertil; men om de rette Midler til at gennemføre Fordringen kunde der mulig være nogen Uenighed. Man er i Sverige allerede fra ældre Tid af og i den prøvsiste Stat i den seneste Tid gaaet den Vej gennem Lovgivningen at sikre Minderne fra Fortiden, saaledes at intet Mindesmærke, ingen Høj eller Dyse maa røres uden forud indhentet Tilslæbelse fra Statens øverste arkæologiske Myndighed. Hermed er da saa noget nær givet et absolut Forbud mod enhver Hjernelse af Esterladestaberne fra Fortiden. Strengte Bestemmelser af denne Art have vore arkæologiske Myndigheder dog aldrig ment at kunne anbefale. Gentagne Gange er det af S. S. A. Worsaae, som saa længe var den anerkendte Leder af vore arkæologiske Institutioner, blevet udtalt, at slige strenge Forbud hverken lade sig overholde eller egne sig for vore Forhold. De skabe kun Uvillie, vægge Modstanden ved at gaa for vidt og ved at gribe føleligt ind paa det private Omraade. I Stedet herfor burde der af Staten tilstaaes tilstrækkelige Midler til Sagens Fremme, saaledes at man uden større Ofre fra privates Side og under velvillig Forhandling kunde naa til Maalet.

Denne Vej, som erfaringsmæssig vides at være den rette, følge ogsaa vi, idet vi sammen med det store Antal Mænd, hvis Udtalelse hermed forelægges for Ministeriet, tjenstligt tillade os at indstille, at der maa søges en Bevilling for Nationalmuseets 1ste Afdeling til Undersøgelse af saadanne Fortidsminder, som ere udjatte for Tilintetgørelse, og som af forskellige Grunde ikke kunne fredlyses. At den Sum, som aarlig vilde behøves hertil, maa være bety-